

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการปรับพฤติกรรมสำหรับครูผู้สอน เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้เรียน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ใช้แผนแบบการวิจัยกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest-posttest Design) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่ได้รับการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียนน้อย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายมา 1 ห้องเรียน แล้วขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษานักเรียนห้องที่สุ่มมา ช่วยคัดเลือกนักเรียนที่อาจารย์พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความรับผิดชอบต่อการเรียนน้อย แล้วให้นักเรียนตอบแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียน จากนั้นเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนน้อยมาสัมภาษณ์ความสมัครใจในการเข้าร่วมโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญา ซึ่งได้นักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

1. โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ที่พัฒนามาจากโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาของจันทพร โรจนพิทักษ์ (2543) และและประภาวดี สุมามาลย์. (2549) จำนวน 10 กิจกรรม

2. แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียนที่พัฒนามาจากแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของแคทลียา แสนนางชน (2549) และแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของพิณณา หมวกยอด (2548) เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวมีค่าความเชื่อมั่น .76 ซึ่งถือว่าสูงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

วิธีดำเนินการทดลอง

ขั้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดหนองปลิง ที่สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญา ทั้ง 12 คน ทำในวันที่ 14 กรกฎาคม 2552 เพื่อเก็บคะแนนก่อนทดลอง (Pretest)

ขั้นที่ 2 ขั้นทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ดำเนินการทดลองตามโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา จำนวน 10 ครั้ง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันอังคาร และวันศุกร์ เวลา 15.30-16.20 น. ตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม ถึงวันที่ 21 สิงหาคม 2552

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียนในวันที่ 28 สิงหาคม 2552 แล้วเก็บคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบต่อการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยการทดสอบทีแบบสองกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์ จากการวิจัยพบว่าคะแนนความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียน ก่อนการเข้าโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา โดยรวมเท่ากับ 658 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.16 ความรับผิดชอบต่อการเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง ในส่วนของคะแนนหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา โดยรวมเท่ากับ 932 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.30 ความรับผิดชอบต่อการเรียนอยู่ในระดับ มาก เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่อการเรียน พบว่าคะแนนหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เท่ากับ 274 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาครั้งนี้ สามารถเพิ่มระดับความรับผิดชอบต่อการเรียนให้แก่แก่นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนที่ได้รับการปรับพฤติกรรมทางปัญญาจะมีพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่า ก่อนเข้าร่วมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการทดลองใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักเรียนเกิดความรู้ตระหนัก (Awareness) ว่าพฤติกรรมใดสมควรที่จะ กระทำ และพฤติกรรมใดสมควรที่จะต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เมื่อ นักเรียนเกิดความรู้ตระหนักก็จะนำมาสู่ความคิด ซึ่งก็จะมีผลต่อการควบคุมตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา วรณรัตน์ (2546 : 62-63) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของ โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาการควบคุมตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 16 คน พบว่า คะแนนในด้านความสามารถในการควบคุมตนเองของนักเรียนหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

การที่นักเรียน เกิดความตระหนักขึ้นเพราะผู้วิจัยได้ให้ความรู้และฝึกให้นักเรียนปรับเปลี่ยนความคิด ตามกรอบแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาจากการทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การใช้เทคนิคการตั้งเป้าหมาย การฝึกวิเคราะห์เงื่อนไข (A) พฤติกรรม (B) และผลกรรม (C) การฝึกวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม การฝึกเทคนิคการรับรู้อารมณ์ตนเองและการยั้งคิด การฝึกควบคุมตนเองโดยคิดอยู่กับปัจจุบัน การฝึกเทคนิคการคิดในแง่บวก การฝึกเทคนิคการเตือนตนเอง และฝึกเทคนิคการแก้ปัญหา เพื่อปรับเปลี่ยนความคิด เพื่อเพิ่มพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น ซึ่งการฝึกในแต่ละกิจกรรม มีผลต่อการปรับเปลี่ยน ความคิดของนักศึกษาอันนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น เพราะ จากแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาของ Kazdin (1978 อ้างถึงในวัลภา จันทรพิชญ์ (2544 : 277)) กล่าวไว้ว่าการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นกระบวนการเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก โดยการเปลี่ยนความคิด การตีความ หรือกลวิธีในการสนองตอบ โดยมีความเชื่อว่า การทำงานของ กระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม กระบวนการทางปัญญาสามารถปรับเปลี่ยนได้ และการ ปรับเปลี่ยนทางปัญญามีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอกซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทพร โรจนพิทักษ์ (2543 : 105-111) ศึกษาผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2542 จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมมีวินัยในชั้นเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีความเห็นว่าเป็นโปรแกรมดังกล่าวเป็น โปรแกรมที่ดีมีประโยชน์หลายประการที่นำไปสู่การพัฒนาตนเองให้มีพฤติกรรมมีวินัยในชั้นเรียนมากขึ้น และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ และผู้อื่นได้

นอกจากนี้การที่นักเรียนมีความคิด และแสดงออกอย่างมีเหตุผล เนื่องจากการปรับพฤติกรรมทางปัญญาช่วยให้นักเรียนยอมรับความผิดพลาดของตนเอง ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความคิด การรับรู้ การตีความหมายต่อตนเอง และสิ่งแวดลุ่มให้เป็นไปตามความจริง และมีเหตุผลช่วยให้นักเรียนปรับพฤติกรรมให้เป็นไปอย่างเหมาะสม(ประเทือง ภูมิภักทราคม, 2540, หน้า 264) และ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาวดี สุมามาลย์ (2549 : 74-77) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างและศึกษาผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา โดยใช้เทคนิคการตั้งเป้าหมาย การฝึกผ่อนคลายตนเอง โดยการใช้อินจินตภาพ การให้ข้อมูลย้อนกลับทางชีวภาพ(Biofeedback) และการพูดกับตนเองในทางบวก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสม อันได้แก่ การมีสมาธิในการฟัง พฤติกรรมการตอบคำถาม การส่งงาน และการทำงานกลุ่มของนักเรียนสมาธิสั้น ในระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนที่ได้รับการรักษาด้วยยา จำนวน 10 คน มีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว เก็บคะแนนก่อนและหลังการทดลอง ได้รับการฝึกตาม โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญา จำนวน 16 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วม โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญานักเรียนสมาธิสั้นมีพฤติกรรมการเรียนรู้ดีขึ้นในทุกด้านคือ ด้านสมาธิในการฟัง ด้านการตอบคำถาม ด้านการส่งงาน และ ด้านการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญานั้นสามารถพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียนได้ อย่างไรก็ตามการใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้นักเรียนทุกคนพัฒนาการเรียนในทุก ๆ ด้านได้ ดังนั้นจึงควรจัดโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมควบคู่กันไป
2. ครูแนะแนวหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สามารถนำโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาไปศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดสร้างโปรแกรมอื่น ๆ
3. โรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ ควรให้การส่งเสริมให้จัดกิจกรรมดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทดลองขยายผลการใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรมไปยังโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อยืนยันข้อมูลที่ค้นพบ อันจะเป็นการส่งเสริมให้แนวคิดในการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น
2. เนื่องจากการปรับพฤติกรรมทางปัญญานี้ ช่วยพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียน จึงน่าจะมีการทำวิจัยกับจริยธรรมด้านอื่น ๆ เช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความประหยัด เป็นต้น
3. ควรนำรูปแบบการปรับพฤติกรรมทางปัญญาไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักเรียนในระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา หรือนักเรียนในระดับอุดมศึกษา เพื่อดูว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจริยธรรมมากน้อยเพียงใด